

NIKOLA PANIĆ

FOK SA JEDNOM RUKOM

U novoj galaktičkoj eri, planeta Vitus-135 koja se nalazila 78 svetlosnih godina udaljena od metropole Sola-VIII, bila je jedna od onih koje su kao prve stavljene na retrogenetski spisak za redukovanje pošiljki foto-plazme.

Još davno, u prvoj godini galaktičke ere, kada je uspostavljen retrogenetski centar, koji se i dalje upotpunjavao sa najkvalitetnijim ćelijama moždane mase najvećih umova galaksije, doneto je opšte galakti-

čko upozorenje za racionalizaciju upotrebe foto-plazme bez koje je život bio nemoguć.

Fok-1, prvi oblik Vitusa-135, koji je vodio stanicu za materijalizaciju obaveštenja od metropole, znao je šta to znači za njegov narod. Metalnu ploču sa ciframa ubacio je u sektor ćelija za obradu podataka, a zatim je njegova masa jedva primetno podrhtavala dok su ćelije obrazovale akcione formacije.

Za to vreme Fok je sa tugom gledao prema svodu kalote nad kolonijom. Na njemu

su se nalazile stotine minijturnih kopija Sola-VIII, koje je on jednom godišnje punio dobijenom foto-plazmom. Sada mu se činilo da mala sunca trepere sve slabije i slabije. Njihovo punjenje bilo je pri izmaku. Pogledao je prema skali koja je pokazivala nivo plazme. Igla je zloslutno podrhtavala oko broja 9, na samoj ivici crvene zone opasnosti...

Da je uobičajena pošiljka plazme stigla, sve bi bilo u redu, pomislio je Fok. Ovako, ostao je samo jedan podeok na skali. Još samo jedan dan do totalnog mraka. Sistem sigurnosti, po naređenju Centra ugrađen na svim planetama galaksije, uključivao bi tada opštu konzervaciju. To je bila poslednja nada. Fok je znao da se neke planete u tom stanju nalaze već hiljadama godina. Novi izvori foto-plazme su vrlo teško pronalazeni, a i kada bi se pronašli, sva količina je odlazila u centar Sola-VIII. Za davno zamrznute članice, već i onako smanjene galaksije, i one koje su bile na redukcijom spisku, nije ništa ostajalo izuzev povremenih »Biltena nade« koje je izdavao centar.

Fok je prebacio svoj oblik u demenziju za kretanje i u sledećem trenutku našao se u centralnom bazenu, u kome su udobno plutali, pod još uvek toplim zracima veštačkih sunaca, njegovi sunarodnici. Stanovnike Vitusa-135 nije mnogo uzbudio njegov nagli dolazak. Neki od njih su lakim podrhtavanjem svoje koloidne mase pokazali nestrpljenje zbog prekinutog razmišljanja. Ziveli su u nadi da će njihove ćelije biti uzete u obzir na konkursu za popunjavanje retrogenetskog centra na Solu-VIII. Centar je upravljao galaksijom i bio je večan, a samim tim i oni bi postajali besmrtni.

Fok je posmatrao sterična tela svojih sunarodnika. Među njima bilo je velikih umova. To ga je navelo da ih još jednom uzemiri. Telepatskim putem preneo im je tek dobijeno obaveštenje i podatke o preostalim količinama foto-plazme u baterijama veštačkih sunaca. Boja stanovnika Vitusa-135 naglo se promenila. Od otvoreno-zelene prešla je u purpurno-ljubičastu. Hiljade godina koje su generacije planete-135 provodile samo u razmišljanju, jer o svemu ostalom brinuli su se roboti, izbrisale su svako uobičajeno pokazivanje emocija. Menjanje boje bilo je samo posledica hemijskih procesa između ćelija koje su primale podatke. Ovo je bila boja koja davno nije viđena u centralnom bazenu jedine nastanjene kolonije na Vitusu-135. Po galaktičkoj tablici, to

je bila boja opasnosti. Nulte opasnosti, kada prestaju sve funkcije živih organizama. Bez svetlosti nije bilo života. Trebalo je nešto preduzeti, i to veoma hitno.

Hom, najstariji oblik planete, zamolio je Foka da se još jednom vrati u prijemnu stanicu i proveriti podatke, naročito one koji su se odnosili na preostale količine foto-plazme. Ovo je bio razlog za Opšti savet, možda poslednji u istoriji Vitusa-135. Fok se brzo prebacio u dimenziju za kretanje i kada je spremio metalnu pločicu sa podacima ostalo mu je samo da čeka rezultate. U prijemnoj stanici bilo je već prilično hladno. Igla na skali sada se nalazila duboko u crvenoj zoni opasnosti. Prvi oblik nije znao šta je to nestrpljenje, ali je po nemirnim trzajima svoje mase osećao da nešto nije u redu. U stanici se čulo samo tiho zujanje mehaničkog kompjutera za obradu podataka. To je bila stara mašina sa izvanrednom memorijom, možda poslednja u galaksiji. Ostale su oдавно bile uništene po naređenju retrogenetskog centra. Kompjuter se sam održavao, a Fok ga nije dezintegrisao, ne zbog koristi koje je imao od njegovih brzih reakcija na ubačene podatke, već zbog čudnih i smešnih oblika koji su se ponekad pojavljivali na ekranu mehaničkog mozga. Dok je čekao podatke, Fok je voleo da posmatra te oblike koji su preletali ekranom i njemu bili potpuno nepoznati. Sada se setio jednog oblika sa ekrana ispod koga je stajao natpis — čovek. Tada je zaustavio kompjuter i postavio mu pitanje šta je to. Mozak je jedno vreme mirovao, a zatim se iz zvučnika potmulim glasom začuo odgovor:

— Ja sam nostalgijan.

Fok se tada nasmejavao na taj, na planeti davno prevaziđen oblik opštenja, ali mu je reč »nostalgijan« ostala u sećanju. Hteo je da postavi novo pitanje, ali ga je signalna lampa na stanici za prijem foto-plazme prekinula u igri. Kasnije je zaboravio na to.

Mehanički mozak je malo glasnije zazujao i u sledećem trenutku Fok je svojom masom obuhvatio metalnu pločicu sa podacima. Ćelije iz sektora akcionih formacija potvrdile su tačnost ranijih obaveštenja. To je značilo samo jedno. Veoma blizu kraja! Transmisiona dimenzija ovoga puta se automatski uključila i Fok se ponovo našao u centralnom bazenu. Približio se Homu, najstarijem obliku, koji je upravo davao znak za početak Opšteg saveta, i predao mu pločicu sa podacima. Zatim se povukao u ugao bazena, jer on nije bio u Opštem savetu, i

počeo telepatiskim putem da prima predloge najvećih umova planete za rešavanje ove bezizlazne situacije. Uglavnom, sve se svodilo na to — o čemu još može da se razmisli pre stanja opšte konzervacije. Postojala je nada da neki od njih pre toga stignu do Sola-VIII. Fok nije imao nikakvih šansi da neka od njegovih ćelija ode u retrogenetski centar i tako ga produži u beskonačnost. Fok nije ni želeo besmrtnost pod ovakvim uslovima. Osim toga, on je bio prvi oblik, a oni su uvek morali da budu u prijemnoj stanici. U slučaju dolaska foto-plazme neko je morao da počne odmrzavanje planete. U samoj stanici postojala je specijalna kapsula za konzervaciju prvog oblika, povezana sa dovodom plazme, a po propisu morao je u njoj da provede svoje poslednje trenutke. Fok više nije mogao da prima telepatičke poruke ovih dosadnih staraca iz Opšteg saveta. Njegova masa podrhtavala je od njemu do sada nepoznatog osećanja: Fok je bio ljut...

Uključio je dimenziju za transmisiju i krenuo prema svojoj stanici. Čekala ga je kapsula i konzervacija, jer Fok nije znao za reč smrt, ali pre toga želeo je da postavi elektronskom mozgu još nekoliko pitanja. Želeo je da sazna šta znači reč-nostalgican. Ta igra će sigurno smiriti njegove uzdrhtale ćelije.

Stigavši u stanicu, Fok je odložio metalnu tablicu sa podacima, a zatim se smestio u minijaturni bazen u neposrednoj blizini kompjutera.

Svi stanovnici Vitusa-135 najudobnije su se osećali u bazenima ispunjenim tečnošću, iz koje su apsorbivali hranljive sastojke neophodne za održavanje svojih želatinoznih oblika. Uopšte, od kako su se roboti brinuli o njima, pa čak izmislili i dimenziju kretanja bez otpora, živi oblici planete svu svoju energiju trošili su samo na intelektualne napore. Bili su u galaksiji poznati kao specijalisti za astro-genetiku, a njihova teorija o produžavanju vrste na telepatiskoj bazi bila je stvar sa kojom su se svi ponosili. Sada više neće biti Malih oblika, koji su se nestašno praćakali po centralnom bazenu i talasanjem tečnosti ometali odrasle da razmišljaju. Fok se dosta razlikovao od svojih sunarodnika i nije mogao to da dozvoli. Ako je moglo tako da se kaže, on je uvek bio veoma veselo dok je gledao te mališane. U tom trenutku odlučio se za jednu potpuno bezumnju akciju. Hitro je apsorbirao daleki programator elektronskog mozga i postavio mu pitanje:

— Šta može da spase Vitus-135?

Kompjuter je izvesno vreme zujao, a zatim se na ekranu, ispisana velikim slovima, pojavila reč — R A D.

Fok nije znao šta to znači. Postavio je sledeće pitanje. Na ekranu su vrtočastim brzinom počele da se smenjuju smešne predstave nekih, njemu potpuno nepoznatih oblika. Svi su bili u pokretu. Iako nije ništa razumeo od onoga što je ekran pokazao, rešio je da nastavi sa pitanjima. Sastavio je novo i ponovo preleteo preko tasture programatora;

— Šta je to — nostalgican?

Elektronski mozak je tiho zazujao i kao da se nasmejavao kad se na ekranu pojavila rečenica.

— Prelazim na talasni sistem prenošenja memorije.

Ekran se zatamnio i Fok je preko sektora ćelija za telepatiju počeo da prima priču starog elektronskog mozga:

— Nekada davno vi ste izgledali drukčije. Zvali ste se ljudi, a ne oblici. Umeli ste da radite i izgradili ste najveličanstveniju civilizaciju u našoj galaksiji. Radoznalost i želja za znanjem pomogla vam je da izradite sistem robota i elektronskih mozgova, sličnih meni, koji su vas potpuno zamenili u svim fizičkim poslovima. Vremenom, razmišljanje vam je postalo jedina preokupacija a samim tim ekstremiteti koji su vam služili za rad sve više su gubili svoje funkcije. To su bili roboti, programatori i daleki upravljači. Sve više ste ličili na male i smešne mekane lopte. Prestali ste da budete ljudi i postali oblici, kako sebe nazivate. A tada je došla katastrofa. Stanovnici druge galaksije, koja se nalazila u ekspanziji, otkrili su vaše intelektualno bogatstvo i fizičku nesposobnost za bilo kakvu vrstu odbrane. Sebe ste smatrali toliko savršenim da uopšte niste ni pomišljali na mogućnost napada. Odabrali su najbolje primerke vaše vrste i smestili ih u kolonije pod kalotom sa veštačkim suncem. Njih su uvek mogli da kontrolišu na najjednostavniji način. Preko stanice koju su postavili u središtu galaksije. Vi je poznajete kao Sol-VIII, a to je u stvari samo jedan od mnogih sabirnih centara iskustava i znanja drugih civilizacija. Uz pomoć ovih retrogenetskih centara oni su na najboljem putu da postanu apsolutni gospodari svemira. Da bi ih zastavili i pobedili treba da radite.

Mozak je začuao, a na ekranu koji se ponovo osvetlio pojavila se reč — rad i oblik ispod koga je pisalo — čovek.

Fok je u magnovenju izveo zaključak. Da bi mogao da radi trebalo bi da izgleda kao čovek u koga je gledao na ekranu. Po-
stao je veoma, veoma uzbuđen. Besno je po-
gledao svoje okruglo, bespomoćno telo, koje
je udobno lebdelo u bazenu sa hranljivom
tečnošću. Čelije su mu bile uznemirene kao
nikada do tada. Fok je odlučio da svu
svoju izvanrednu moć koncentracije usred-
sredi na identifikaciju svoga oblika sa
oblikom čoveka sa ekrana. To je bio zada-
tak za koji je potrebna ogromna energija,
a svetlost poslednja dva veštačka sunca na
svodu kalote bila je sve slabija i slabija.
Uprkos nedostatku toplote, zahvaljujući sna-
žnom naporu, njegova masa je počela da se
menja. Loptasti oblik se izdužio u elipti-
čan, povećao se i istisnuo svu tečnost iz ba-
zena u kome se nalazio. Samo da istraje...

Vremena je bilo sve manje i manje. Po
površini prosute tečnosti na podu stanice
počeli su da se pojavljuju prvi beličasti kri-
stali leda. Uložio je poslednji napor, nepre-
stano gledajući u predstavu čoveka na ekra-
nu kompjutera. Ekstremiteti, na kojima je
sada Fok stajao, već su bili potpuno obli-
kovani. Trup, glava i sve ostalo tako... Još
samo malo. Još samo ti čudni pipci sa

pet završetaka sa kojima je čovek držao ne-
ki predmet... Jedan je već tu, a drugi...
Poslednje veštačko sunce na svodu kalote
jedva je čikljilo. Fok više nije imao snage.
Jedini borac za život na skoro zaleđenoj
planeti polako se predavao. Koncentracija
mu je popustila i zauvek zaustavila pretapa-
nje u čovečiji oblik. Poslednjom snagom
zgrabio je metalnu pločicu sa podacima i
bacio je prema veštačkom suncu u name-
ri da prekine agoniju. Tek izrasla, nevešta
ruka promašila je cilj i pločica je pogodila
kalotu na kojoj se pojavila pukotina. Po
Fokovom tek formiranom telu sa jednom
rukom, iznenada je zastrujao život zahva-
ljujući svetlosti i toploti sunca koje je ve-
ličanstveno sijalo kroz zvezdasti procep na
kaloti. Ono je i dalje stajalo na svom me-
stu, kao i pre mnogo hiljada godina...

Fok je nesigurnim koracima pojurio da
svojim sunarodnicima u centralnom bazenu
otkrije tajnu transformacije. Pod novim
uslovima, oni će moći u potpunosti da je
završe. Svi će imati obe ruke i dok budu
razbijali neprozirnu kalotu, Fok će ih nauči-
ti kako se one upotrebljavaju.

Čitaoci, obidite kioske!

Radi što boljeg plasmana lista širom zemlje, umoljavamo čita-
oce dobre volje da nam učine jednu značajnu uslugu.

Nalme, za našu prodajnu službu od neocenjive koristi bili bi
direktni izveštaji o tome kako »Kosmoplov« prolazi u vašem mestu —
gradu: koliko primeraka stiže, koliko se proda, postoji li mogućnost
za prodaju većeg broja primeraka itd. Raspitajte se, dakle, kod vaših
prodavaca novina i obavestite nas — ali samo objektivno, realno, bez
ikakvih optimističkih preterivanja, jer bi inače ova akcija, umesto
pozitivnih, donela upravo suprotne rezultate.

Čitaoci, mi računamo na vašu solidarnost u popularizaciji našeg
zajedničkog lista.

Redakcija »KOSMOPLOVA«